
AVRUPA HÜKÜMET KRİZİ YAŞIYOR

12.06.2019

TRT Haber (12 Haziran 2019)

Avrupa ülkelerinde AP seçimlerinden çıkan sonuçlar ve bazı diğer nedenlerle siyasi kriz ve belirsizlik baş gösterdi.

Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde sağ partilerin, liberallerin ve yeşillerin Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinden güçlenerek çıkması siyasi dengeleri sarsarken, kıtadaki çok sayıda ülkede siyasi kriz baş gösterdi.

Avrupa'da Yunanistan ve Avusturya erken seçime gitme kararı alırken, İngiltere, Almanya, Avusturya, İspanya, İtalya ve Belçika'da çeşitli nedenlerle siyasi belirsizlikler yaşanıyor.

2016da yapılan referandumla AB'den ayrılma (Brexit) kararı alan İngilterede, Theresa May Başbakanlığındaki hükümet Haziran 2017de erken seçime gitme kararı aldı. Amaç, parlamentodaki çoğunluğu büyüterek AB ile müzakere sürecine daha güçlü girmektir ancak Mayin liderliğindeki Muhafazakar Parti seçimde tek başına hükümet kuracak çoğunluğu bile kaybederek Kuzey İrlandanın Demokratik Birlik Partisinin desteğiyle azınlık hükümeti kurabildi.

Mayin azınlık hükümeti Başbakanı olarak yürüttüğü Brexit süreci, AB ile varılan anlaşmanın İngiliz Parlamentosunda 3 kez reddedilmesiyle krize dönüştü. 29 Mart olan Brexit tarihi önce 12 Nisana ardından da 31 Ekime ertelendi.

Ülkedeki AB krizini fırsata çeviren aşırı sağ siyasetçi Nigel Farage, geçen aylarda Brexit Partisini kurdu ve peşinden yapılan kısmi yerel seçim ile AP seçimlerinde Muhafazakar Parti tabanından önemli ölçüde oy almayı başardı.

Muhafazakar Partinin AP seçiminde 5'inci sıraya kadar düşmesiyle üzerindeki baskı artan May, parti liderliğinden istifa etti.

Yeni lider seçimine kadar May Başbakanlık görevini sürdürecektir. 10 adayın yarıştığı liderlik seçiminin en geç 23 Temmuzda sonuçlanması bekleniyor ancak Brexit ağındaki ülkede yeni liderin de partiyi krizden çıkarması zor görünüyor.

Ülkede yapılan kamuoyu araştırmaları halkın geleneksel siyasi partilere bağlılığının azaldığını ve Brexit etrafında kutuplaştığını ortaya koyuyor.

Siyasi gözlemcilere göre İngilterede Brexit konusunda net tavır ortaya koyan partiler yükselirken, bu konuda kendi içlerinde bölünmüş durumda olan Muhafazakar Parti ve İşçi Partisinin oyları eriyecek.

Gözlemciler, Brexit sürecindeki tıkanıklığın aşılması için ülkenin bir erken genel seçime gitmek zorunda kalabileceğini değerlendiriyor. Böyle bir senaryoda da Brexit Parti ile AB yanlısı Liberal Demokrat Partinin ülke siyasetindeki ağırlığının artabileceğine işaret ediliyor.

İspanya'da "siyasi çoğunluk" krizi

İspanya'da 2008-2011 yıllarındaki ekonomik krizden sonra oluşan ülkedeki yeni siyasi yapı, ciddi yönetim zorlukları doğuruyor.

Diktatör Francisco Franco dönemi sonrası (1936-1975) demokrasisinde sağda Halk Parti (PP) ile solda Sosyalist İşçi Partisinden (PSOE) oluşan ülke iktidarındaki "iki partililik" dönemi ekonomik krizle son bulan İspanya'da, yeni siyasi partilerin varlığına uyum sağlanamaması ve Katalonya'daki bağımsızlık girişimleri ülke yönetiminde istikrarsızlığa neden oldu.

Son 4 yılda 3 kez genel seçime giden İspanya'da, son olarak 28 Nisan'daki erken genel seçimlerde de herhangi bir siyasi partiyi tek başına iktidara getirecek sonuç çıkmadı.

Demokrasi tarihinde bir kez bile koalisyon hükümeti ile yönetilmeyen İspanya'da, mevcut durumda da böyle bir olasılık öngörülüyor.

Seçimleri kazanan PSOE, azınlık hükümeti kurmak için Meclisteki diğer 3 büyük siyasi partiyi ikna etmeye çalışıyor.

Aşırı sol görüşlü Unidas Podemos'un desteğini alan ancak sağ görüşlü PP ile liberal sağdan Vatandaşlardan (C's) herhangi birisinin güven oylamasında "çekimser" oy kullanmasına ihtiyacı olan PSOE, güvenoyu alamaması halinde yeniden erken seçime gitmekten başka olasılık olmadığını savunuyor.

Siyaset uzmanları tarafından PSOE'nin temmuz ayı içinde bir azınlık hükümeti kurması ancak bunun uzun ömürlü olmayacağı öngörülleri yapılıyor.

Diğer yandan genel seçimlerin ardından 26 Mayıs'taki AP seçimlerinde de oy oranını artırarak birinci parti çıkan sosyalistlerin, yerel parlamentolarda ve belediyelerde de yönetim sorunuyla karşılaştıkları görülüyor.

Ülkedeki birçok belediyede ve Madrid gibi bazı özerk yönetim parlamentolarında seçimleri kazanan PSOE, yeterli çoğunluğa sahip olmadığı için yönetimi sağ blok partilerine bırakmak zorunda kalıyor. İspanya siyasetinde kısa bir geçmişi olan aşırı sağ görüşlü Vox partisi de yerel yönetimlere az oranda temsilci göndermesine rağmen sağ bloğun yönetime gelmesinde kilit konumda yer alıyor.

İtalya'da koalisyon hükümetinin geleceği belirsiz

İtalya'da bir yılı aşkın süredir iktidarda olan koalisyon hükümeti, gerek AB ile yaşadığı sorunlar

gerekse iç siyasetteki baskılar nedeniyle zor bir dönemden geçiyor.

Aşırı sağ görüşlü Lig partisi ile sistem karşıtı 5 Yıldız Hareketinin (M5S) kurduğu koalisyon hükümetinin ömrü, ülkedeki siyaset uzmanlarına göre her geçen gün azalıyor.

Uzmanlar, son dönemlerdeki yerel seçimlerin ve 26 Mayıs'taki Avrupa Parlamentosu (AP) seçim sonuçlarının siyasi tabloyu değiştirmesi sonrası artan iç siyasetteki baskıların ve ülkenin kamu borcu sorunundan dolayı mali konularda AB ile yaşanan tartışmaların, koalisyon hükümetinin süresini kısalttığını savunuyor.

Yerel seçimlerde önemli bir başarı elde eden koalisyon ortaklarından Lig partisi, AP seçimlerinden de tarihi bir zaferle çıkarak İtalya'da ilk kez en fazla oy alan parti konumuna geldi.

Koalisyonun diğer ortağı M5S ise 2018'deki son genel seçimlerde yakaladığı birinci siyasi parti konumunu koruyamayıp yerel yönetim ve AP seçimlerinde başarısız sonuçlar aldı.

İktidardaki iki siyasi parti arasındaki çekişmeden rahatsız olan ve ülkenin bu şekilde daha fazla yönetilemeyeceğini savunan teknokrat Başbakan Giuseppe Conte de geçen hafta düzenlediği basın toplantısında, "Karşılıklı polemikler sona ermezse görevi bırakırım" açıklamasını yapmıştı.

Diğer yandan İtalya'nın aşırı kamu borcundan dolayı bu ülkeye ciddi para cezası ve mali baskı öngören ihlal prosedürünü işletme eğiliminde olan AB ile İtalyan hükümeti arasındaki görüş ayrılıkları da koalisyon ortaklarındaki mevcut siyasi krizi derinleştiriyor.

İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, koalisyon ortaklarına tansiyonu düşürüp ihlal prosedürünün yürürlüğe konmasını engellemek için ortak strateji ve ekonomik bütçe oluşturularak AB ile diyalogun yürütülmesini şart koşuyor.

AB'den gelecek olası kemer sıkma politikası talebine tamamen karşı çıkan aşırı sağcı Lig partisinin lideri, Başbakan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı Matteo Salvini ise "AB'den tek isteğimiz İtalyanların parasının İtalyanlar için kullanılması. Yüzde sıfır virgüllü bir büyüme sağlamak için kemer sıkamak anlamsız" görüşünü savunuyor. Salvini, ancak vergi indrimi ve yeni yatırımlarla İtalyan ekonomisinin durağanlıktan çıkarak büyümeye geçebileceğini iddia ediyor.

Ayrıca İtalya ayağı eksik olan, Torino ile Lyon kentleri arasındaki yüksek maliyetli hızlı tren projesinin devam edip etmemesi de koalisyon hükümetinin ömrünü belirleyecek diğer bir konu olarak gösteriliyor. Önceliğini asgari ücret yasasında reform olarak belirleyen M5S bu projenin bekletilmesini isterken, Lig partisi ise hızlı tren hattının hemen yapılmasından yana görüş ortaya koyuyor.

Siyaset uzmanları, mali konularda AB'nin vereceği karar ve hızlı tren projesinde atılacak adımlarla temmuz ayı başlarında İtalya'da yeni bir hükümet krizinin olabileceği ve sonbaharda erken genel seçime gidilebileceği görüşünde birleşiyor.

İtalya'da 4 Mart 2018'de yapılan genel seçimlerin sonucunda hiçbir siyasi partinin tek başına iktidara gelecek çoğunluğu elde edememesi ve Meclis matematiğinde sağ veya sol blok partilerin yeterli çoğunluğu elde edememesiyle seçimlerde en fazla oyu alan ilk iki siyasi parti koalisyon hükümeti kurma yoluna gitmişti.

Birbirine zıt görüşleri olan, sistem karşıtı 5 Yıldız Hareketi ile aşırı sağcı Lig partisi, hiçbir siyasi bağı olmayan teknokrat bir Başbakan olarak Giuseppe Conte'yi seçmiş ve koalisyon hükümeti 5 Haziran

2018'de Senatodan güvenoyu almıştı.

Avusturyada siyasi belirsizlik

Avusturyada yaklaşık 17 ay iktidarda kalan aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) ve merkez sağ Halk Partisi (ÖVP) koalisyon hükümeti, geçen ay eski Başbakan Yardımcısı ve aşırı sağcı lider Heinz Christian Strachenin karıştığı skandal görüntüler nedeniyle sona erdi.

İspanyanın Ibiza adasında 2017 genel seçimleri öncesi kaydedildiği anlaşılan görüntülerde, aşırı sağcı lider Strache ve partinin Meclis Grup Başkanı Johann Gudenusun, kendisini Rus yatırımcı olarak tanıtan bir kişiyle görüşmesinde, seçim öncesi partilerine yardım yapılması durumunda devlete ait bazı ihalelerin Rusyaya verilmesi hususunda kolaylık sağlanacağı yönünde ifadelerinin yer alması, 4 yıl sürmesi planlanan aşırı sağcı hükümetin sonunu getirdi.

Alman basınında 17 Mayıs'ta kamuoyuyla paylaşılan skandal görüntüler, başbakan yardımcısı ve parti grup başkanını yerinden etti.

Daha sonra dönemin Başbakanı ve ÖVP Genel Başkanı Sebastian Kurz, aşırı sağcı parti ile kurulan koalisyonun sona erdiği ve erken seçime gidileceği açıklamasını yaptı.

Cumhurbaşkanı Alexander Van der Bellen tarafından ülkeyi eylülde yapılacak seçimlere taşıması amacıyla geçici hükümet kurması için tekrar görevlendirilen Sebastian Kurz, aşırı sağcı partinin boşalttığı bakanlıklara partisine yakın isimleri ataması muhalefetin tepkisine yol açtı.

Kurzun kurduğu geçici hükümet 27 Mayıs'ta mecliste yapılan güven oylamasında muhalefetin hükümet karşıtı oyları sonucunda düşürüldü.

Ülkede siyasi belirsizliğin yaşanmasına neden olan bu gelişme sonrasında Cumhurbaşkanı Van der Bellen, Anayasa Mahkemesi Başkanı Dr. Brigitte Bierlein'i geçici hükümet kurması için görevlendirdi. Bierlein'in diplomat ve uzmanlardan oluşturduğu yeni hükümet 3 Haziranda yemin ederek göreve başladı. Böylelikle Avusturya tarihinde ilk defa bir kadın başkanlık görevini üstlenmiş oldu.

Henüz seçim tarihinin belirlenmediği ülkede erken seçim için partiler kampanyalarına başladı.

Avusturyada yapılan son anketlere göre, skandal görüntülerin aşırı sağcı partinin 2017 seçimlerinde aldığı 26,9'luk oy oranını yüzde 18 seviyelerine düşürdüğü, Başbakanlık koltuğunda olan Kurzun partisinin ise yüzde 31 olan oyunu yüzde 40'a çıkaracağı tahmin ediliyor.

Merkel'in koltuğu sallantıda

Almanya'da son dönemlerde yaşanan siyasi çalkantılar AP seçimlerinin ardından daha da belirginleşti.

Ülkede siyasi istikrarın belirsizleşmesi ilk olarak 24 Eylül 2017'de yapılan federal seçimlerde ortaya çıktı.

2015 yılında yaşanan büyük mülteci krizi sonrası aşırı sağcı parti Almanya için Alternatif Partisi

(AfD) oylarını artırarak ilk kez 2017 seçimlerinde Bundestag'a (Federal Parlamento) girmeyi başardı.

AfD'nin Meclise girmesinin ardından Meclis içindeki denge bozuldu ve 6 ay boyunca hükümet kurulamadı. Başbakan Angela Merkel, Cumhurbaşkanı Frank Walter Steinmeier'in bir nevi Sosyal Demokrat Partiyi (SPD) zorlamasının ardından hükümeti zor ve büyük fedakarlıklarla kurabildi ancak Almanya'daki merkez sağ ve sol partilerinin her seçimde oy kaybetmesinin ardından Merkel Hristiyan Demokrat Birlik Partisi (CDU) Genel Başkanlığı koltuğunu geçen yılın aralık ayında Annegret Kramp Karenbauer'e bıraktı.

Karrenbauer'in gelişi de CDU'daki kan kaybını durdurmaya tam yetmedi. CDU hem Almanya'daki eyalet hem de AP seçimlerinde büyük oy kaybı yaşadı.

CDU'da yaşanan tüm bu sıkıntılara rağmen Almanya'daki siyasi istikrarsızlığı tetikleyen aslında Sosyal Demokrat Partinin yaşadığı tarihi hezimetler oldu.

SPD, 1945-1990 yıllarında 4 genel başkana sahipken son 14 yılda (2005-2019) 8 genel başkan değiştirdi. 150 yıllık parti olan SPD'nin son yıllarda her girdiği seçimlerde oy kaybederek en son yüzde 15 civarına gerilemesi SPD'nin merkez soldaki durumunun da vahametini ortaya koyuyor.

Partide yaşanan bu durum Almanya'nın genel siyasetine de sirayet etti ve kamuoyu şu anda SPD'nin koalisyondan çekilip ülkenin erken seçime gidip gitmeyeceği sorusuna cevap aramakla meşgul hale geldi.

Alman siyasetindeki bu sıkıntılar Alman medyasında, Merkel'in Başbakanlık koltuğunu normalden daha kısa sürede bırakıp bırakmayacağı, SPD'nin de koalisyondan çekilerek erken seçime gitmeyi isteyip istemediği gibi konuların tartışılmasına neden oluyor.

SPD'nin çekilmesi halinde CDU'nun Yeşiller ve Hür Demokratlarla hükümet kurma imkanı bulunuyor ancak uzmanlar sürekli oylarını artıran Yeşillerin böyle bir dönemde hükümete ortak olarak kendisini yıpratmayacağı görüşünü savunuyor.

Berlin kulislerinde hükümetin dağılması halinde Hristiyan Birlik Partilerinin (CDU/CSU) Merkel'in Başbakanlığında azınlık hükümetiyle normal seçim tarihine kadar iktidarını korumaya çalışacağı konuşuluyor.

Yunanistan'da AP seçimleri yeni bir seçimi getirdi

Yunanistanda AP seçimlerinin sonuçları ise ülkede erken seçimi gündeme getirdi.

Yunanistan Başbakanı Aleksis Çipras, partisi SYRIZA'nın ana muhalefetteki merkez sağ Yeni Demokrasinin (ND) önemli oranda geride kalmasının ardından erken seçime gidileceğini açıkladı. Görev süresinin sonu olan ekim ayına kadar iktidarda kalmayı hedefleyen Çipras ve hükümeti yaklaşık 9,5 puanlık seçim hezimetinin ardından 7 Temmuz tarihinde seçime gitme kararı aldı.

Cumhurbaşkanı Prokopis Pavlopoulos'a çıkarak Meclisin feshedilip erken seçime gidilmesi kararını ileten Çipras, kararının nedenini "yaklaşık 4 ay daha sürecektir seçim belirsizliğinin ekonomideki olumsuz etkilerinin önüne geçmek" olarak belirtti.

Seçim sonuçları ve erken seçim kararı piyasalarda memnuniyetle karşılandı. Sol SYRIZA'ya göre

ekonomik açıdan daha liberal politikalara sahip olarak görülen NDnin iktidara geleceği beklentisi ekonomik görünümde olumlu hava yarattı.

İktidar partisinin yaklaşık bir ay içerisinde aradaki farkı kapatmasının zor olduğu belirtilse de NDnin tek başına iktidara gelecek oy oranına sahip olmaması halinde koalisyon görüşmelerinin getireceği belirsizlik ülkede istikrarsızlığa yol açabilir.

Öte yandan, AP seçimlerinin bir diğer çarpıcı sonucu ise aşırı sağcı Neonazi olarak nitelenen Altın Şafak partisinin önceki seçimlere göre büyük oranda güç kaybetmesi oldu. 2014teki seçimlere göre oy oranı neredeyse yarı yarıya gerileyen Altın Şafak oylarındaki düşüş, aşırı sağın güç kazandığı Avrupa geneline göre Yunanistanda pozitif bir ayrışma olarak görüldü.

Belçika'da seçimler belirsizlik doğuruyor

Belçika'da AP seçimleriyle eş zamanlı gerçekleştirilen genel ve bölgesel seçim sonuçlarının açıklanmasının ardından ülkeyi zorlu bir koalisyon pazarlığı bekliyor.

Federal düzeyde birinci parti olan sağcı ve ayrılıkçı N-VA'nın denklem dışında tutulamayacağı bir pazarlığın siyasi krize yol açmasından endişe ediliyor.

Bağımsızlık yanlısı N-VA, 2010 yılındaki genel seçimlerden birinci parti çıkmasına rağmen koalisyon pazarlıklarına girmek istemeyince ağır bir siyasi kriz yaşanmış ve ülke 541 gün hükümete sız kalmıştı.

Flamanca ve Fransızcaya ilaveten 80 bin kişilik otonom Alman toplumu nedeniyle Almancanın da resmi dil olduğu Belçika'da, bölgeler arasında yaşanan dil ve gelir paylaşımı eksenli anlaşmazlıklar hemen her seçim sonrasında siyasi krizlere neden oluyor. Belçika'da hükümete sız kalma süresi 2007 yılında 194 gün, 1988 seçimlerinin ardından 148 gün, 1979 seçimlerinin ardından 107 gün ve 1992 seçimlerinde 102 gün olmuştu.

N-VA yine aynı şekilde 2014 seçimlerinde yüzde 32 oyla birinci parti çıkmış ancak daha sonra koalisyon ortağı olduğu federal hükümetten çekilerek siyasi krize yol açmıştı.

Arnavutluk'ta siyasi kriz

Arnavutlukta geçen yıldan bu yana belli aralıklarla devam eden hükümet karşıtı muhalefet protestoları, Şubat 2019'da yeniden başladı.

Muhalefetteki Demokrat Parti (PD) ve Sosyalist Bütünleşme Hareketi (LSI) vatandaşların ekonomik şartlarının iyileştirilmesi ve haklarına saygı duyulması, özgür seçim sürecinin sağlanması, geçici hükümet kurulması ve erken seçim düzenlenmesi gibi taleplerle protestolar düzenliyor.

Zaman zaman tansiyonun yükseldiği protestolar sonucunda şubat sonlarında muhalefetteki PD ve LSI milletvekilleri topluca istifa etti.

Belli aralıklarla devam eden protestolar ışığında 8 Haziran'da Cumhurbaşkanı İllir Meta, ülkede 30 Haziranda düzenlenmesi beklenen yerel seçimleri iptal eden kararnameyi imzaladığını duyurdu.

Kaynak: AA

Kaynak/Source: